

**ANALIZA DJELOVANJA NACIONALNE ZAKLADE
OD 2004. DO 2007. GODINE
I
PREPORUKE ZA NOVI STRATEŠKI PLAN DJELOVANJA
OD 2008. DO 2011. GODINE
(prosinac 2007.)**

I. UVOD

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u vrijeme pripreme ove analize djelovanja i preporuka za novi strateški plan navršava četiri godine od svog osnutka i početka djelovanja (Nacionalna zaklada je osnovana 16. listopada, registrirana je 24. studenoga 2003. godine, a operativno je započela raditi od 1. travnja 2004. godine).

Ovim dokumentom želi se pridonijeti kvalitetnoj pripremi novog Strateškog plana djelovanja od 2008. do 2011. godine te ukratko predstaviti postignuća iz prvog četverogodišnjeg razdoblja djelovanja te izazove koji još stoje pred Nacionalnom zakladom u smislu daljnje potpore razvoju civilnoga društva u Republici Hrvatskoj.

Kratko predstavljanje učinjenog temelji se na Godišnjim izvještajima o radu Nacionalne zaklade u 2004., 2005. i 2006. godini (gdje postoji detaljnija razrada) te pripremnim dokumentima za Godišnji izvještaj o radu u 2007. godini (u izradi), nekoliko savjetovanja i istraživanja provedenih od 2005. do 2007. godine te procesu savjetovanja s organizacijama civilnoga društva i ostalom zainteresiranom javnošću putem on-line ankete, i to oko novih usklađenih strateških ciljeva djelovanja Nacionalne zaklade na temelju iskustva iz prethodne četiri godine rada.

U navednom on-line (anonimnom) savjetovanju sudjelovalo je 198 predstavnika i predstavnica zainteresirane javnosti od kojih je 82% iz organizacija civilnoga društva, 6% iz državne i/ili lokalne i područne (regionalne) samouprave dok ih je 12% bilo iz ostalih institucija u društvu.

Većina sudionika/sudionica savjetovanja, njih 86%, informacije o radu Nacionalne zaklade dobiva putem internetske stranice <http://zaklada.civilnodrustvo.hr> dok njih 67% ocjenjuje provedbu strateških ciljeva u proteklih četiri godine djelovanja Nacionalne zaklade uspješnim, 16% vrlo uspješnim, a svega 17% djelomično uspješnim.

II. PROVEDBA STRATEŠKOG PLANA 2004.-2007.

Strateškim planom djelovanja od 2004. do 2007. godine Nacionalna zaklada je utvrdila 6 osnovnih ciljeva svog djelovanja te provedbene mehanizme za postizanje tih ciljeva, i to:

Cilj 1.   *Poticanje građanstva na aktiviranje, na uključivanje i sudjelovanje u razvoju zajednice*

Provedba:

- a) Natječaj za financiranje građanskih inicijativa u lokalnoj zajednici pod nazivom "Naš doprinos zajednici (PP-1)
- b) Poziv za iskaz interesa za suradnju u području razvoja volonterstva u lokalnoj zajednici putem školskih volonterskih inicijativa
- c) Javne rasprave i okrugli stolovi na temu učinkovitog modela decentralizacije financijskih potpora za razvoj civilnoga društva
- d) Suradnja sa 4 zaklade lokalne zajednice u provođenju decentraliziranog modela dodjele financijskih potpora za građanske inicijative na lokalnoj razini

Cilj 2.   *Izgradnja kapaciteta civilnoga društva*

Provedba:

- a) Natječaj za dodjelu institucionalne potpore razvoju i/ili stabilizaciji udruge (PP-6)
- b) Poziv za iskaz interesa za sudjelovanje u Programu informiranja i izobrazbe o EU za predstavnike organizacija civilnoga društva iz RH
- c) Stipendiranje predstavnika/predstavnica organizacija civilnoga društva za sudjelovanje u programu Akademije za politički razvoj i Vijeća Europe
- d) Provedba izobrazbe korisnika financijskih potpora Nacionalne zaklade o standardima izvješćivanja o provedbi odobrenih projekata, programa, institucionalnih potpora
- e) Osnivanje i rad Savjetodavnog odbora za decentralizaciju i regionalni razvoj
- f) Stipendiranje polaznika (iz organizacija civilnoga društva) CARNetove E-learning akademije

Cilj 3.   *Razvoj međusektorske suradnje i suradnje između organizacija civilnoga društva*

Provedba:

- a) Natječaj za financiranje projekata organizacija civilnoga društva koji doprinose demokratizaciji i razvoju civilnoga društva (PP-4) te natječaj za sufinanciranje sudjelovanja predstavnika organizacija civilnoga društva na međunarodnim skupovima i sufinanciranje dolaska međunarodnih stručnjaka na događanja koja organiziraju udruge u Hrvatskoj (PP-5)
- b) Poziv za iskaz interesa za sudjelovanje u programima izobrazbe u IMPACT - Europskom centru za međusektorsku suradnju
- c) Poziv za iskaz interesa za suradnju u području međunarodne razvojne pomoći
- d) Osnivanje i djelovanje IMPACT – Europskog centra za međusektorsku suradnju u Zadru
- e) Dodjela nagrada za 15 gradova s najboljom praksom suradnje s organizacijama civilnoga društva na svom području

Cilj 4.   *Povećanje javnog utjecaja i vidljivosti aktivnosti organizacija civilnoga društva*

Provedba:

- a) Natječaj za financiranje projekata organizacija civilnoga društva koji doprinose demokratizaciji i razvoju civilnoga društva (PP-4) u području zagovaranja, organiziranja kampanja i unapređenja demokratskih institucija društva
- b) Poziv za iskaz interesa za suradnju u području provedbe istraživanja o pozicioniranju i razvoju civilnoga društva u RH
- c) Poziv za iskaz interesa za suradnju u području neprofitnih medijskih projekata za unapređenje demokracije i razvoja civilnoga društva u RH
- d) Predstavljanje projekata i aktivnosti organizacija civilnoga društva na internetskoj stranici Nacionalne zaklade i u jedinom specijaliziranom stručno-popularnom časopisu "Civilnodruštvo.hr"
- e) Pokretanje portala www.civilnodrustvo.hr

Cilj 5.   *Razvoj socijalnoga poduzetništva i zapošljavanja u neprofitnom sektoru*

Provedba:

- a) Natječaj za razvoj lokalnim zajednicama kojim se financiraju zajednički projekti organizacija civilnoga društva i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave vezano uz unapređenje usluga u lokalnoj zajednici i kvalitete življenja (PP-2)
- b) Natječaj za financiranje razvojnih projekata organizacija civilnoga društva kojima se potiče socijalno poduzetništvo i zapošljavanje u neprofitnom sektoru u područjima od posebne državne skrbi, brdsko-planinskim područjima te ruralnim područjima i otocima (PP-3)

Cilj 6.   *Povećanje utjecaja civilnoga društva u procesima donošenja javne politike*

Provedba:

- a) Natječaj za financiranje zajedničkih (s najmanje 10 povezanih udruga) platformi/programa djelovanja udruga na temama vezanim uz europske integracije, praćenja sektorske (socijala, zdravstvo, okoliš, ljudska prava itd) politike u RH glede njenog usklađivanja s pravnom stečevinom EU te sudjelovanje organizacija civilnoga društva u tim procesima
- b) Okrugli stolovi, konferencije i radionice na temu sudjelovanja organizacija civilnoga društva u stvaranju i praćenju javnih politika u Hrvatskoj te pristupanja Hrvatske Europskoj uniji
- c) Stipendiranje 50 polaznika/polaznica Programa informiranja i izobrazbe o EU

III. POSTIGNUĆA

Od 2004. do 2007. godine Nacionalna zaklada postigla je sljedeće rezultate iskazano kroz statističke podatke:

- **20** raspisanih natječaja i **14** poziva za iskaz interesa
- **878** odobrenih financijskih potpora organizacijama civilnoga društva
- **86.223.475,56 kuna** uloženo u građanske inicijative, projekte, programe i institucionalne potpore organizacija civilnoga društva, programe suradnje te programe decentralizacije i regionalni razvoj
- **15** nagrada dodijeljenih gradovima za dobru praksu suradnje s udrugama
- **20** nagrada "Škola – prijatelj zajednice" za razvoj volonterstva djece i mladih
- **2** nagrade "Tvrtka – prijatelj zajednice" za razvoj korporativnog volonterstva
- **50** stipendija predstavnicima organizacija civilnoga društva za pohađanje Programa informiranja i izobrazbe o EU
- **12** stipendija predstavnicima organizacija civilnoga društva za pohađanje programa Akademije za politički razvoj i Vijeća Europe
- **7** stipendija za predstavnike organizacija civilnoga društva za pohađanje CARNetove E-learning akademije
- **4** nacionalne konferencije o volonterstvu
- **5** međunarodnih ugovora o suradnji
- **9** projekata financiranih kroz CARDS 2002 primilo je jednogodišnju tehničku i stručnu potporu Nacionalne zaklade u okviru Ugovora o pružanju usluga s Delegacijom Europske komisije u RH (Service Contract No. 96498)
- **38** okruglih stolova, seminara, savjetovanja, radionica
- **15** brojeva časopisa "Civilnodruštvo.hr"
- **8** brojeva e-biltena "Civilnodruštvo.eu"
- **15** stručnih knjiga i publikacija u izdanju Nacionalne zaklade
- **4** sporazuma s lokalnim zakladama za provedbu decentraliziranog modela potpore razvoju civilnoga društva
- **5** sporazuma s mrežama organizacija za regionalni razvoj i jačanje kapacitete organizacija civilnoga društva na lokalnoj i regionalnoj razini
- **2** specijalizirana softverska programa za pružatelje financijskih potpora (*Potpora_plus*) i korisnike financijskih potpora (*Korisnik_plus*)
- **2000** stranica sadržaja o aktivnostima organizacija civilnoga društva i Nacionalne zaklade na <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>
- **1 milijun** jedinstvenih posjeta na internetskoj stranici Nacionalne zaklade
- **1442** objave u tiskanim i elektroničkim medijima o radu Nacionalne zaklade i financiranim projektima
- **179** stručnjaka i stručnjakinja angažiranih u raznim tijelima Nacionalne zaklade i poslovima kao vanjski suradnici/suradnice
- **364** programska i financijska vrednovanja (evaluacije) djelovanja organizacija civilnoga društva odnosno učinaka provedbe dodijeljenih financijskih potpora
- otvoren portal www.civilnodrustvo.hr
- **4** međunarodna seminara u okviru IMPACT – Europskog centra za međusektorsku suradnju u Zadru (jedan od projekata Nacionalne zaklade)

Važno je napomenuti da u stručnom timu Nacionalne zaklade (na dan 31.12.2007.) ima **12** zaposlenih osoba, da je Upravni odbor u četiri godine održao **30** sjednica.

IV. PREPORUKE ZA DALJNJE UNAPREĐENJE PROGRAMA I AKTIVNOSTI NACIONALNE ZAKLADE

Na temelju prijedloga on-line savjetovanja i analize stručnog tima Nacionalne zaklade u ovom dijelu izdvajamo neke od ključnih preporuka za daljnje unapređenje djelovanja Nacionalne zaklade u idućem četverogodišnjem razdoblju od 2008. do 2011. godine:

1. Nacionalna zaklada bi u idućem četverogodišnjem djelovanju trebala uvesti 4 razine aktivnosti prema ciljanoj javnosti i to kroz: (1) partnerstvo – za decentralizirani model dodjele financijskih potpora i regionalni razvoj kapaciteta organizacija civilnoga društva, (2) suradnju – za neprofitne medijske projekte, istraživanja, prijenos znanja i međunarodnu razvojnu suradnju i sl. (3) dodjelu financijskih potpora – za demokratizaciju i razvoj civilnoga društva, povezivanje, razvoj društvenog kapitala, razvoj filantropije, obrazovanje za demokratsko građanstvo te insitucionalni razvoj i održivost organizacija civilnoga društva i (4) dodjelu nagrada – za razvoj volonterstva u školama, najuspješnije modele suradnje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i organizacija civilnoga društva i sl.. Za svaku od navedenih razina potrebno je utvrditi posebne financijske okvire, način dodjele i pravila provedbe te s tim u vezi treba izvršiti i izmjene Pravilnika o uvjetima i postupku za dodjelu sredstava za ostvarivanje svrhe Nacionalne zaklade;
2. Potrebno je uvesti specijalizirane fondove unutar sredstava Nacionalne zaklade kojima bi se kroz modele suradnje i dodjele financijskih potpora odgovorilo na specifične potrebe razvoja civilnoga društva u Republici Hrvatskoj kao što je potpora jačanju kapaciteta organizacija civilnoga društva za sudjelovanje u stvaranju te praćenje provedbe javnih politika (zagovaračke aktivnosti, "watch-dog", istraživanja, think-tank i sl.);
3. Nacionalna zaklada bi u suradnji sa drugim zainteresiranim institucijama trebala pokrenuti i provesti pilot-model kvalitetnijeg i dugoročnijeg financiranja razvoja socijalnog poduzetništva i pružanja javnih usluga;
4. Nacionalna zaklada prvi je javni donator koji je uveo financiranje institucionalnih potpora razvoju i/ili stabilizaciji udruga što je prepoznato u nevladinom, neprofitnom sektoru kao ključno ulaganje u daljnji razvoj kapaciteta organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj. No, postoji prostor za poboljšanje u smislu smanjenja broja godina (s 3 na 1) koliko se udruge ne mogu ponovo javiti za dobivanje institucionalne potpore tako da bi dinamika trebala biti sljedeća: 3 godine (institucionalna potpora) – 1 godina (stanka) – 3 godine (institucionalna potpora). Pored toga trebalo bi unaprijediti uvjete, kriterije i visinu sredstava za sve 3 kategorije institucionalnih potpora;
5. Na temelju preporuka s nekoliko provedenih javnih rasprava Nacionalna zaklada će razraditi model potpore otvaranju hrvatskog predstavničkog ureda organizacija civilnoga društva u Bruxellesu u suradnji s partnerskom organizacijom ECAS (European Citizens Action Service);
6. Pored navedenog Nacionalna bi zaklada u idućem četverogodišnjem razdoblju trebala:
  - (a) aktivnije utjecati, u suradnji s Uredom za udruge i Savjetom za razvoj civilnoga društva, na uvođenju tema o civilnom društvu u obrazovni sustav (osnovne, srednje škole i fakulteti) i otvarati suradnju sa školama i fakultetima s ciljem povezivanja s aktivnostima organizacija civilnoga društva,

- (b) raditi na uključivanju poslovnog sektora putem programa međusektorske suradnje i obrazovno-praktičnih modula IMPACT – Europskog centra za međusektorsku suradnju u Zadru,
- (c) razviti učinkoviti model vrednovanja učinaka i utjecaja projekata organizacija civilnoga društva financiranih iz javnih izvora,
- (d) poticati razmjenu znanja i vještina među organizacijama civilnoga društva u Hrvatskoj te Hrvatskoj i EU (twinning),
- (e) potaknuti umrežavanje zaklada i drugih donatora u Hrvatskoj i na razini EU,
- (f) razviti model podrške stvaranju prostornih preduvjeta za razvoj i djelovanje organizacija civilnoga društva u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i većeg broja programski i/ili regionalno povezanih organizacija civilnoga društva uz uvjet prethodnog postojanja i primjene Povelje o suradnji na lokalnoj ili regionalnoj razini.

V. PRIJEDLOG OSNOVNIH ELEMENATA STRATEGIJE DJELOVANJA NACIONALNE ZAKLADE ZA RAZDOBLJE 2008. - 2011. GODINA

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva u svojoj prvoj Strategiji djelovanja, za razdoblje od 2004. do 2007. godine, postavila je šest osnovnih strateških ciljeva koji se prema mišljenju većine sudionika i sudionica on-line savjetovanja ne bi trebali bitno mijenjati niti u drugom četverogodišnjem razdoblju djelovanja od 2008. do 2011. godine.

U nastavku donosimo prijedlog ciljeva za novu Strategiju djelovanja od 2008. do 2011. godine s prijedlogom sadržaja/problema na koje će se tim ciljevima djelovati.

Ciljevi

U funkciji ostvarenja vizije, temeljni ciljevi koje Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva želi postići svojim djelovanjem jesu:

1. poticanje građanstva na aktiviranje, na uključivanje i sudjelovanje u razvoju lokalne zajednice
2. izgradnja kapaciteta civilnoga društva
3. razvoj međusektorske suradnje i suradnje između organizacija civilnoga društva na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini
4. povećanje javnog utjecaja i vidljivosti aktivnosti organizacija civilnoga društva
5. razvoj socijalnoga poduzetništva i zapošljavanja u neprofitnom sektoru
6. povećanje utjecaja civilnoga društva u procesima donošenja raznih oblika javne politike

U okviru 1. cilja, Nacionalna zaklada će djelovati na:

- unapređenju kvalitete i broja inicijativa u lokalnoj zajednici kroz decentralizirani model dodjele financijskih potpora
- promidžbi i razvoju filantropije
- razvoju kapaciteta zagovaranja i lobiranja skupina i organizacija u zajednici za opće dobro

- razvoju mehanizama samopomoći i međusobne pomoći u lokalnoj zajednici
- razvoju servisa u lokalnoj zajednici
- poticanju suradnje i umrežavanja u lokalnoj zajednici
- unaprjeđenju i vrednovanju volonterstva
- razvoju društvenoga (socijalnoga) kapitala
- poticanju uvažavanja, tolerancije i suživota u višenacionalnim zajednicama
- razvoju inicijativa koje unapređuju lokalnu zajednicu u ruralnim sredinama i područjima od posebne državne skrbi

U okviru 2. cilja, Nacionalna zaklada će djelovati na:

- razvoju infrastrukture i sustavnog modela potpore organizacijama civilnoga društva
- stjecanju i razmjeni znanja, vještina i iskustava potrebnih za aktivno i poduzetno djelovanje u zajednici i društvu (civilnom društvu)
- izgradnji financijske (samo)održivosti organizacija civilnoga društva
- ulaganje u infrastrukturu za razvoj sektora i kapitalne investicije
- poticanju korištenja novih medija i tehnologija

U okviru 3. cilja, Nacionalna zaklada će djelovati na:

- učinkovitoj potpori primjene Operativnog plana provedbe Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva
- promidžbi i stvaranju učinkovitih oblika međusektorske suradnje, javno-privatnih partnerstva te modela društveno odgovornog poslovanja profitnog sektora
- razvoju modela pružanja socijalnih usluga na lokalnoj razini od strane organizacija civilnoga društva kroz međusektorsku suradnju
- uspostavljanju lokalnog strateškog partnerstva
- unaprjeđenju kvalitete djelovanja organizacija civilnoga društva
- uvođenju standarda i dobre prakse u međusektorskoj suradnji na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te povezivanje s međunarodnim nositeljima
- podizanju razine suradnje organizacija civilnoga društva na svim razinama u Republici Hrvatskoj kao i na europskoj odnosno međunarodnoj razini
- stvaranja Donatorskog foruma u Republici Hrvatskoj

U okviru 4. cilja, Zaklada će djelovati na:

- osiguranju viljivosti organizacija civilnoga društva putem medijskih projekata u komerijalnim i javnim medijima
- omogućavanju razvoja neprofitnih medijskih projekata
- osiguranju vidljivosti aktivnosti koje su financirane kroz programe financijskih potpora Nacionalne zaklade
- stvaranju javne vidljivosti i medijske prisutnosti programa i aktivnosti Nacionalne zaklade
- razvoju vještina i znanja vezanih uz odnose s javnošću i socijalnog, neprofitnog marketinga
- unaprjeđenju razine zagovaranja i javnih kampanja koje provode predstavnici organizacija civilnoga društva

U okviru 5. cilja, Nacionalna zaklada će djelovati na:

- stvaranju uvjeta za zapošljavanje u neprofitnom sektoru
- promicanju koncepta socijalnog poduzetništva
- decentralizaciji i deetatizaciji pružanja socijalnih usluga (mladi, kultura, socijalna skrb, zaštita zdravlja, obrazovanje, zaštita okoliša, informiranje i dr.)
- standardizacija uvjeta za pružanje socijalnih usluga i socijalno poduzetništvo

U okviru 6. cilja, Nacionalna zaklada će djelovati na:

- izradi strateških dokumenata i važnih oblika politike za razvoj civilnoga društva
- unapređenju kvalitete i broja istraživanja za i u civilnome društvu
- poticanju osnivanja neovisnih organizacija za istraživanja, strategiju i politiku razvoja civilnoga društva u Republici Hrvatskoj